

«Норуот
күүһэ —
көмүөл
күүһэ!»

ЭНГСИЭЛИ

2013 сыл
Балаһан ыйын
21 күнэ
Субуота
№ 131-132 (10902)

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төрүттэммитэ

○ Нам улуунун хаһыата ○

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастын хаһыата»

БЭҕЭНЭЭ... БҮГҮН... САРСЫН...

Улуус баһылыгы
мунһабыттан
бэлиэтээһиннэр

Баһаарынай сулууспа этэрэ-этин начальнигы э.т. О.П. Винокуров иһитиннэрбитинэн балаһан ыйын 13 к. Нам с. Чернышевская уул. «Нива+» маҕаһынна умайы тахсыбыт, барыллаһын биричиннэтэ-электропродкаттан.

***

ОГПН сүрүн үлэтэ -- ОдьКХ котельнайдарын приемкалаһын. Начальник Н.А. Парников эппитинэн маҕаһыннарға харабыл суох уонна сигнализацията үлэлээбэт буолан умайы тахсыбытына биллибэккэ хаалар. Холобур «Нива+» маҕаһын умайа турарын ааһан иһэр дьон түбөһө көрөн тыллаабыттар. Кырдыаҕастар интернат-дүйөлөрө көрдүдөрө, кириллиһэ кыраҕаһын стандартка эппиттээбэт.

***

Роспотребнадзор начальнига Л.И. Ильина иһитиннэрбитинэн ааспыт нэдиэлэҕэ 2 ветряной оспа, 2 пневмония, 3 листериный сутулуу, 3 гонорей сыстыганнаах ыарыылар бэлиэтэммиттэр. Грипп, ОРВИ ыарыылары утары вакцинация оһоһулар, билинни туругунан улахан дьонго 3885, оһолорго 1750 доза вакцинация кэлбит. Вакцинацияны босхо ылбат тэрлэтэлэр салайааччылары балыһаны кытта дуоҕабардаһан үлэтиртэригэр вакцинацияны туруортарыахтарын наада. Сыл бүтүөр диэри нэһилиэнньэ 100% флюорографияга түһүөхтээх.

***

Тыа хаһаайыстыбатын управленийтын салайааччытын э.т. Е.Е. Гоголев оттооһун, хомуур хаамытын билиһиннэрдэ. Ол курдук оттооһун 96% туолбут, ол эбэтэр 35605 т от оттоммут. Билигин да сорох хаһаайыстыбалар, чаһынайдар оттуу сылдыаллар. Хомуур бүтэ иһигинэн дьону хомуурга көмөлөһөргө ыһыраллар, төлөбүрү тутта харчынан эбэтэр оһуруот аһынан бэриллэр. Үүт туттарыыга зақуп 2680 т, 70% туолбут, цельномолочнай бордодуксууа 753 т, 68% туолбут, арыы былаана 78, 68% туолбут. 2 Хомуустааха Я.Р. Слепцов хаһаайыстыбатыгар уонна «Эт-ас» ХЭТ-бэ от тийибэт туруктамыт.

***

Үөрэх тэрлэтэлэригэр итии бэриллбит, сорох детсадтарга итии бэриллэ илик. Нам с. 1 №-дээх «Солнышко» детсад эргэ дьийэтэ 25 миэстэлээх үлэлии турар.

***

Планерканы улуус баһылыга А.П. Атласов салайан ыһта. Планеркага информация оһорор салайааччылар үлэлэрин кылгас отчуотун аны суругунан бириэхтэрин наадатын ыйда. Кини бэйэтин этиитигэр финансовой-казначейской управлений улуус боломуочуйатыгар бэриллээхтэбинэн структурата уларыһын туһунан эттэ. 6-с оонньууларга анаан Хамаҕаттаҕа, НПК-ба саҕа спортсаала тутулуохтааҕа персентэн соһуллан хаалбытын төттөрү киллэртэрэр сорок турар, онуоха спорт министрствотын, республика президентин кытта кэпсэти ыһтыллыахтаах. Нам с. стадион тутуута график быһытынан баран иһэр, КСК-ба хаалыы баар. Бу тутууларга 68 мөл. солк.

Тутуу – сайдыы кэрэһитэ

ПРЕЗИДЕНТ ҮӨДЭЙГЭ СЫРЫТТА

Үөдэй нэһилиэгэр балаһан ыйын 16 күнүгэр республикабыт Президентэ Егор Борисов халаан уутун кэнниттэн социальной объектарга чөлүгөр түһэри үлэлэр хайдах ытылла тураларын көрө-истэ кэлэ сырытта. Кинини правительство председатели солбуйааччы Анатолий Крыбыкин, СР халаан уутун кэнниттэн чөлүгөр түһэри дирекция генеральной директора Дмитрий Лепчиков, «Нам улууһа» МТ баһылыга Александр Атласов, «Нам улууһа» МТ баһылыгы тутууга солбуйааччы Степан Матвеев, Үөдэй нэһилиэгин баһылыга Семен Ядреев, Үөдэй орто оскуолатын директора Анатолий Барашков арыаллаатылар. Бу күн республика Президентэ саҕа тутуула турар икки объектары көрдө-иһиттэ. Ол курдук 120 миэстэлээх саҕа таас оскуо-

лаҕа, 50 миэстэлээх оһо саадыгар сырытта. Бу иннинэ президент атырдыах ыйыгар Үөдэйгэ кэлэн эмиэ бу объектар тутууларын хаамытын көрөн барбыта. Оһон Егор Борисов тус бэйэтин хонтуруолугар ылбыт тутууларын күннэтэ билсэ турарыгар олохтоохтор махталлара сүдү. Үлэ туругун, хаамытын илэ хараһынан көрөн баран балаһан ыйын 27 күнүгэр диэри бириэмэ ыһым, оһон ыксаабакка өссө биир нэдиэлэни үлэһиттэргэ уһатан, алтынны 5 күнүгэр учуутал күнүн көрсө үөрүүлээх быһыыга-майгыга арылларын тоһоһоһон эттэ.

Мань таһынан саас халаан уутугар эмсэһэлээбит, муус улаханник алдыаппыт дьийэтигэр Саргылана уонна Гаврил Мохначевскийдар оһолор дьийэлэригэр сырытта. Оһуоха дьийэ

хаһаайката биэрбит иһитиннэриитинэн, Президент Үөдэйгэ 43 ыал дьийэ сертификата ылаһаларын туһунан эппит. Быйыл кыһыны этэнгэ туоруур гына оһостоллоругар, оһтон эһиһил дьийэлэрин оһорчү көтүрэллэригэр, сирдэрэ-уоттара судаарыстыбага хааларын туһунан эппит.

Республика Президентэ мань таһынан тутуу матырыйаала уонна республика биир кэмнээх көмө харчыта оһохтоохторо түнэтиллибитин туһуласта.

Оһон Үөдэйгэ билинни туругунан түүннэри-күүстэри үлэхамнас күөстүү орғуйар. Саҕа оскуола, саҕа оһо саада, саҕа баһаарынай чаас, саҕа хонтуура дьийэтэ арыллар күннэригэр бэлэмнэни үлэлэр күүскэ ыһтыллылар.

Е.А. ЭВЕРСТОВА,
Үөдэй

Редакция почтатыттан

«Намнар, иннибит диэки» диэн улуус баһылыгы дуоһунаһыгар кандидат Александр Атласов быһбар иннинээһи программата «Энҕсиэли» хаһыат 21.08. 2013 с. бэчээттэммитэ. Сиһилии аахтааха Нам улууһа тыа хаһаайыстыбатын улууһа буоларын быһытынан, бары үлэ хайысхата киэнник хабыллан программага киллэриллибитинэн, киһи бу киһиэхэ эрэннээх санаата кэлэр. Ол да иһин Нам улуунун олохтоохторо эрэнэн киһиэхэ баһыйар өтгө куоластарын биэрэн баһылыгынан таллылар.

Оһон Александр Павловиһи Нам улуунун баһылыгынан таллыбыккынан эһэрдэлиһит! Уонна дьон эрэлин түһэн биэрбэккэ үлэлиэ диэн эрэнэбит.

Александр Павлович анаһастык программатыгар Нам улууһа республика үрдүнэн үлэ бары хайысхатыгар бүтэһик миэстэҕэ иһэрбитин бэлиэтээбит: «Кэлинни кэмгэ улууспут социальной-экономической сайдыытын сүрүн хайысхаларыгар, чуолаан тыа хаһаайыстыбатын производствотыгар көрдөрүүлэригэр республика атын улуустарыгар тэнгэһэтэххэ сыллата намтыыллар барыбытын дыксыннээр.

Ол курдук сүөһү аһаана ачыы турар. 2012 сыл түмүгүнэн дьингээх орто доһуокка (реаль-

НАМНАР, ИННИБИТ ДИЭКИ!

ные доходы на душу населения) намнар республикаҕа – 34-с, эргизин кээмэйигэр (товарооборот) – 35-с, төлөбүрдээх өгөлөрү оһорууга – 25-с, капиталнай тутууу ыһтыыга – 20-с, дьарыктаах буолууга (занятость) – 30-с, эти оһорон таһаарыыга – 16-с миэстэҕэ сылдыарыт бэлиэтэнэ, предпринимательство эйгэтигэр быһаарылыбатах өрүттэр аһыйаа суохтар».

Ити көрдөрүүлүбүт сыһпаларлар бэйэлэрэ кэпсээн эрдэхтэрэ хайдах балаһыаннаһа Нам улуунун дьону оһолорун. Ол аата урукку сылларга дьон оһо тупсарын туһугар тутуу да харыстаабакка үлэлиэхпит диэн былааска тахсыбыт дьон, бэйэлэрин эбэһинэстэрин толорботохторо көстөр.

Биллэн турар ханнык баһарар киһи сарсынныга эрэллээхтик оһоруон баһарар. Оттон бу сыһпаларлар көрдөрөллөр - Нам улууһа республикага биир хаалылаах улуус буоларын.

СР Президентэ Егор Борисов тыа сириг оһуун укулаатын тупсарыыга быһылгы дьийы тыа сириг сыһынан биллэрбит буолаһына, кэлэр 2014-2018 сс. Тыа сириг бигэтик сайыннарыы

сылларынан биллэрэн, тыа сириг сайдытыгар анаммыт дьаһаллары оһоххо киллэрии болдьоһун уһатан биэрдэ. Тыа сиригэр экономика бары салаалара хайдах үлэлиэхтээхтэрэ ытыска уурбут курдук биир-биир ыйыллан, программаларынан үлэлэр чопчу кэлимник барыахтаахтара бэлиэтэммит. Ол туһунан Елена Иванова «Саха Сирэ» хаһыакка 22.08.213 с. «Айар-тутар сайдам санаанан салайтарыаһын» диэн ыстатыйатыгар бэрт киэнник, арылхайдык сырдаттыллыбыт. Оһон бу хаһыат хас биридии салайааччыга инники үлэтигэр арылхай ыйыһнык буолар дии саныһыбын.

Александр Павлович бэйэтин программатын СР президентин Е.А. Борисов программатыгар оһоһуран өссө чопчулаан, кэнгэтэн биэрдэһинэ уонна бэйэтин тула дьингээхтик дьон оһо тупсарын туһугар үлэлиир биир санаалаахтарын түмэн үлэлээтэһинэ, Намнары Республикага инники диэки хардыылаһа этэ диэн эрэннэллэр.

З.А. ТИХОИОВА, РФ үтүөлээх учуутала, РФ журналистарын сойууһун чилиэнэ, Нам улуунун Ытык киһитэ

тутулуубут. Эһии харчы көрүлүөхтээх. Нам с. 100 миэстэлээх саҕа детсад алтынныга үлэһэ киририэхтээх.

Бэлиэтэнэ В. РЫКУНОВА

Оттооһун, хомуур – 2013

ӨССӨ БИИР БЫРЫҢЫАНЫ БУЛЛАРБЫТ

Оттуур күрэх биэтэгин кэмигэр күн-дьыл туран биэрдэ. Интернет кэпсиринэн өссө нэдиэлэ устата бэртээхэй күннэр буолуохтара. Балаһан ыйын 19 күнүгэр очуоттан көрдөххө 36626 т оту чөкөттүбүт. Оһон сезоннааһы соруудаһы 99% толорон иһэбит. Улуус 10 нэһилиэгэ соруудаһарын куоһардылар. 1 Хомуустаах, Партизан, Никольская, Хатын Арыы, Бөтүн былааннарын толороллоро бэрт кыра хаалла. Маймаҕа көрдөрүүтэ ааспыт сводкатыттан хамсаабатах. Оһон 330 тоннаны (75,3%) тутан оһолор. Таастаахтар 30 тоннанан эрэ эһитилэр.

Хортуоппуй оһордуллубут изниттэн 75,8%-на хомуулунна. 4379 т хостуохтаахпытыттан 3319 т хостуобуппуг. Оһуруот ыһыллыбыт баһыналарыттан 98 гектара, эбэтэр 64,1% хомуулунна. Барыта 914 т оһуруот аһын ыһылыбыт. Биир гектартан 75 ц үүнүү кэллэ.

Күн-дьыл туругун интернеттэн көрдөххө манник: балаһан ыйын 19 -25 күнүгэр диэри ардаҕа суох күннэр туруохтара. Чэппиэргэ, о.э. 26.09. ардыаҕа, 27.09 - 28.09. хаардыаҕа. Оттон 29.09. ардахтаах, 30.09. ардаҕа суох буолуохтара. Салгын температурата (күнүс/түүн): 19 - +8/0, 20 - +8/+2, 21 - +10/0, 22 - +11/+1, 23 - +10/0, 24 - +6/-1, 25 - +4/-4, 26 - +4/+2, 27 - +1/-5, 28 - 0/-5, 29 - +2/-6, 30 - +1/-8.

И. ИВАНОВ

«ТУЙМААДА» ХАҢЫАККА – СҮҮЙҮҮЛЭЭХ СУРУТУУ

Кэрэни кэрэхсиир, кэскили түстүүр «ТУЙМААДА» хаһыакка 2014 сыл бастакы анарыгар сурутуу ыһтыллар. Сурутуу сүрүн бириһиэ – 150 тыһыынча солкуобай. Мань сэргэ сыаналаах бириһиэ бааллар: улахан ЖК-телевизор, холодильник, аныгы суотабай телефон о.д.а. Алта ыйга толору суруттарыттар эрэ бириһиэ сурутууга кытталлар. Квитанцияһытын ыһпаккыт, бэйэбитин кытта илдэ сылдыаһыт (бириһи ыларгытыгар көрдөрүбүт). Редакция сурутааччылар испиһэктэрин, сурутуу түмүктэммитин кэннэ, Россия почтатын Саха сиригэр управленийтыттан ыһар.

Сурутуу сыаната 6 ыйга манник: Дьокуускайга уонна киһин улуустарга – 805 солк. 62 харчы, Бүлүү бөлөх улуустарыгар – 928 солк. 62 харчы, хотугу улуустарга – 990 солк солк. 30 харчы.

Алтынны 8 күнүттэн 18 күнүгэр диэри «Туймаада» 15% чэпчэтиллээх сурутуу декадата ыһтыллар.

Көхтөөхтүк сурутун, бириһиэ сүүһүн!
«ТУЙМААДА» редакцията.

Үөрэх зйгэтигэр

ТААТТАҒА ОЙУУНУСКАЙ ААҒЫЫЛАРА

Балаҕан ыйын 13-14 күнүгэр Нам сириттэн, Нам улуустааҕы гимназиятыттан, Хамаҕаттатааҕы саха-француз лицейиттэн уонна И.Е.Винокуров аатынан Хатын Арыы орто оскуолатыттан, 9 оҕо Ытык Таатта Чөркөөр Б. Ойуунускай төрөөбүтэ 120 сылыгар анаммыт үөрэнээччилэр II-с өрөспүүбүлүкэтээҕи „Ойуунускай ааҕыларыгар“ кыттан кэллэ. Делегацияны улуус саха тылын уонна литературатын учууталларын методическай холбоһугун салайааччыта, И.Е.Винокуров аатынан Хатын Арыы орто оскуолатын учуутала Павлова П.Д. уонна Хамаҕаттатааҕы саха-француз лицейин саха тылын уонна литературатын учуутала Парникова Ю.Ю. салайан илдьэ сырыттылар. Таатталар Ойуунускайдарын доворун М.Аммосов дойдуттан кэлбит дьону олус үөрэ көрүстүлэр.

Улуу Ойуунускайга анаммыт тэрээһингэ правительствобит председателин солбуйааччы Габышева Ф.В., үөрэх министрэ

Татаринова С.С., М.К.Аммосов аатынан ХИФУ преподавателлэрэ, профессордара, Үөрэҕи сайыннарар уонна үөрэх үлэһиттэрин идэтин үрдэтэр институт үлэһиттэрэ, төрүт оскуолалар институттарын методистара, биллиилээх суруйааччылар о. д. а. сылдьан, бу тэрээһин биһиги республикабыт олоҕор сүнкүн суолталааҕын тоһоҕолоон бэлиэтээтилэр. Кэлэр сылтан Б.Ойуунускай төрөөбүт Чөркөөр республика үөрэнээччилэригэр аналлаах литературнай лааһыр үлэлирин туһунан быһаарыы ылылынна.

„Ойуунускай ааҕыларыгар“ 10-тан тахса улуустан 300-тэн тахса оҕо кэлэн кытынна. Икки күннээх күрэх түмүгүнэн биһиги улууспут үөрэнээччилэрэ балайда ситиһиһилэнэн оскуолаларын, улуустарын аатын ааттатан үөрүүлэрэ үксээтэ. Ол курдук, ХСФЛ-ин уоланнарын бөлөҕө (11 кылаас, сал. Парникова Ю.Ю.) „Уус-уран ааҕы түһүлгэтин“ кыайыылааҕынан буоллулар. Нам улуустааҕы гимназиятыттан Шелковников Ко-

стя (8 кылаас, сал. Трапезникова М.Д.), Олонхо түһүлгэтигэр“ II-с степеннээх лауреат, ХСФЛ-тэн Габышева Сайыына (11 кылаас, сал. Парникова Ю.Ю.), Чинчийэр үлэ түһүлгэтигэр“ II-с степеннээх лауреат, Хатын Арыыттан Бурнашев Дьулусхан (8 кылаас, сал. Павлова П.Д.) „Уус-уран ааҕы түһүлгэтигэр“ III-с степеннээх лауреат аатын ылылар. Кэтэхтэн ытыллыбыт „Өйтөн суруйуу түһүлгэтигэр“ Хатын Арыыттан Стрелаловская Ира (9 кылаас, сал. Павлова П.Д.) дипломант аатын ылла, онтон Салбаг орто оскуолатыттан Лугинова Аня (10 кылаас, сал. Протопова Е.Д.) биһирэбил бэлиэтин бэлиэтэннэ.

Түгэнинэн туһанан, оҕолорун өйдөөн-өйөөн үбүнэн-харчынан көмөлөспүт төрөспүтүтэригэр махтал тылларын тиэрдэбит.

П.Д. ПАВЛОВА,
улуус саха тылын уонна литературатын учууталларын методическай холбоһугун салайааччыта

2013 сыл –
Тыа сириҥ сыла

Донник от тууһу тулуйарын, кураанга бэримэтин, тэпсиллэр-тэпсиллэр да үүнэ турарын, үүнэрэ түргэни кэпсээтим ини, кэпсээбэтим ини... Аны туран, тууһу симэлитэрин, буору тупсарарын, бу сыта, амтана үчүгэин оокото... Николай Уус «Дьол чорооно» кинигэтигэр «сир тууһун эмтиир туох эрэ бара буоллар» диэн ырата тийиэн кэллэ.

Сыыс оттору суох гынар сорукаах ыһаммын, сыалбын ситим. Көлөппүнэ, тимир эрбэһин, сытыган эрбэһин онугар эгин дыкты араас оттор үүммүттэрин өрүкүйэ көрөн, эппэйэ үөрөн, учуонай убайдарга, агроном атастарга көрдөрөөрү, куоракка тиэһиним аҕай... Бу тэстэн турар сиргэ, Нам Модутугар, ким да кэлбэтэ эбээт!

Сут-кураан сабыһаан, сүөһү-сылгы сутаан, ииппит киһи хараҕын ортогугар ас суоуттан дьүүкэрэн охтон өлөрүн өрөһүөй санаан, көмөлөөр баҕаттан, бу оту аһаас бааһыналарга ыһан, күһүннү отор, кыһынны аһылык, сааскы мэччирэн оностор, сабыһаах бааһынатан (ысыппыт иккис сылыгар), төһө да кураанна, гектартан 200 ц күөх маассаны сайын устата 3-4 төгүл оттоон ыларбыт, ордуга син-биир аһылык буоларын санаан, Сибиир уобаласта-

КҮН-ДЬЫЛ КҮҮППЭТ, КЭМ-КЭРДИИ ИРДИИР

рыттан донник, могоар сизэмтэ булан ыһарбыт туһалааҕын, барыстааҕын хайдах дакаастыамый, баара уон кылаас үөрэхтээх киһи?

Ама да сэнээбиттэрин, ата-бастаабыттарын иһин, Айылҕа миигинэн эгитэр эбээт. Ийэ сирим болҕомто, көмө көрдүүр, биһиги иннинээҕи көлүөнэ сыһыппара экирэтэн уоҕурдууну кутан, тизэрэн-хаһан «өлөрбүт» буора тиллиэн, кэлэр көлүөнэ биһигиттэн быйаһаан сири, ырас ууну-халлааны, күөх тыаны тутан, «өбүгэбит барахсан» диэн иһирэхтик ахтыан баҕаран, тус бэйэм эрэ туспуна санаабакка, ис сүрэхпинэн, чараас куппуна салайтаран буор-босхо үлэлиэм ини, үөбүллүөм ини...

Кырдык, билигин байар-тайар уххана суох, харчы онорбокко, айылҕа туһалыы сылдьар киһи акаарынан аабыллар кэмэ. Оттон мин, бу сиртэн ыларым суох, материалнай баай-дуол, мал-харчы онугар, бу сиргэ төрөөн, кутум-сүрүм иитиллэр Эйгэтин оностон, биер олоһунан кэмнээбэккэ, хойут эргиллэн, «түмүгүн көрүүм» диэн санаалаах, итэҕэллээх буоламмын, үлэлибин-хамсыбын, айабын-тутабын. Төрдүн көрөбүн,

кэнэбэскини саныбын. Олох салҕанар эбээт!

Күн көрөрүн, сылаас илгийэрин, сийк-таммах баарын тухары үөскүү-төрүү, үүнэ-үксүү туар кэстүбэт кыра харамай, буор үлэһитэ - микроорганизм эйгэтин бэркэ билэр, сири арсыһын диригин өтөрү көрөр өбүгэлээх ураанхай уола буоларбын кин тутта саныбын.

Учуонайымсыан улууутуйар онугар, саарбахтыыр санааны киэр илгэн, салайар-дьаһайар сүдү Аппараат, Айылҕа сылыннан, Тыа сириҥ сылыннан, норуот кыһалбатын тэнгэ үллэстэн, сокуону уларытан, быстах буюмнар суох гынан, Айылҕа суруллубатах сокуоннарын салайтаран, судургу уонна оноруулаах дьаһаллары ылынан, үрүҥ харахпытын өрө көрдөрдөр, бары иитиллэр Ийэ буорбутугар, ахтылланнаах алааспыттар, өбүгэбит өтөөр төннөн, нолуога-солуога суох, тыабытын-уубутун бас билэн, «сай- сат!» дирибититин, аһахпытын ииттэрибит, дьону аһатарбыт хаачахтамматын, НЭП саҕанааҕы курдук хамсааһын, үлэ барыабын баҕарбын. Норуокка - сири уонна көнүлү!

Г.В. ВИНКУРОВ,
Модут

Улуус баһылыгын колонката

ААСПЫТ НЭДИЭЛЭҒЭ

Күндү ааҕааччы!

Балаҕан ыйын 16 күнүттэн улуус баһылыгын дуоһунаһыгар үлэбин саҕалаатым. Ол иннигэр да кэккэ суһал бопшуростары быһаарыстыбыт. Холобура, «Саханефтегазсыт» саҕа заправкалыыр станциятын туууга нэһилиэһинь эттүттэн ойууру кэрдибэт туһугар утарсыы баарынан, бу заправка миэстэтин көһөрүүгэ «Саханефтегазсыт» салайааччыта И.Ю. Никитины кытта кэлэр нэдиэлэҕэ кэпсэти барыаҕа, бары докумуннара номнуо оҕоһуллубуттар, оһон кэккэ уустуктар бааллар.

Улуус дьаһалтатын бастакы планеркатыгар кыстыкка кирири, сүөһү дороххой аһын бөлөмнээһин, социальнай объектарга итиини киллэри о.д.а. оперативнай бопшуростары ырыттыбыт. Маныаха биридиилээн сулуоспаларга чопчу соруудахтар туруорулуннулар.

Бэнидизньиккэ Үөдэйгэ республика президена Е.А. Борисов кэлэн дetsад, оскуола тутуутун хонтуроол бэрээдэгинэн көрдө-иһитэ. Үөдэйгэ социальнай объектары чөлүгэр түһэригэ 36 мөл. солк. көрүллэн үлэ-хамнас тигинэчи бара турар. Благоустройство 800-тэн тахса тыһ. солк. үлэ барда, оскуола тутуутугар 163 мөл. солк. быһаарыллыбыт. Оҕо саадын, дьаһалта дьыитин, баһаарынай ДЕПО-ну тутуу халаан содулун туоратыга дирекция нөһүө быһаарыллар. Президент эмсэҕэлээбиттэргэ 43 дьыэ сертификат бэриллирин этэн турар, алтынны 5 күнүгэр оскуоланы үлэҕэ киллэрэргэ сорок туруорда.

Алтыс спортивной ооньуларга улахан комиссияны мунһан подкомиссиялары очуоттаттыбыт. Мантан салгы улахан комиссияны ыйга биридэ, подкомиссиялары нэдиэлэ ахсын очуоттатан бу улахан үлэни сөптөөх тэтимгэ таһаарар сорок турар. Би-

лигин 1 млрд. 400 мөл. солк. суумаҕа араас объектарынан перечень оҕоһуллубута. Бу сөбүлэһиннэригэ сылдьар, манна илии баттана илик. Мин бу переченьгэ М.Аммосов болуоссатын реконструкциятын эбии киллэрэргэ этии онордум. Хамаҕаттата уонна НПК-ға спорт саалаларын тутууну спорт министрствота өйүүрүн биллэрдэ. Манна суһаллык бырайыактыыр докумунун оноттор охсор наада. Хамаҕатта спорт саалатын тутууну «Үтүө дьыалалар» дирекциятын нөһүө былаанна киллэттэриэхпит.

Энегосбережениеҕа В.В. Сыромятниковы кытта кэпсэти түмүгэр, 167 мөл. солк. котировкаҕа тахсыаҕа. Бастан Граф Биэрэгиттэн саҕалаан бу үлэҕэ Аппааны уонна Хамаҕатта объектар кириэхтэрэ. Кэлэр сылга маннык программаҕа 4 нэһилиэҕи киллэрэн былааннаахпыт.

Иэһи-күүһү аахсыы саҕаланна, «Якутия» ФАПК ГУП кытта «Эт-Ас» ХЭО иэһин быһаарсыахпыт. Уопсайынан иэс-күүс чааһын чуолкайдааһынна бэйэбит испитинэн бэрэбиэркэ ыһтан уопсай сууматын чопчулоохпут.

Роспотребнадзор информирует

О КРЕДИТНОМ ДОГОВОРЕ

Территориальный отдел Управления Роспотребнадзора по РС (Я) в Намском районе информирует: Верховный суд РФ подвел итоги в вопросе о том, что можно, а что нельзя прописать в кредитном договоре. Проанализирована практика по делам, связанным с исполнением обязательств по кредитам. Разобран вопрос о подведомственности споров в этой сфере.

Отмечено, что споры, возникающие из кредитных отношений, с участием физлиц подведомственны судам общей юрисдикции. Подобное правило действует, даже если в договоре прописано иное.

Это же правило применяется и в случае, когда кредитор предъявляет иск к гражданину, являющемуся поручителем юриста, даже если в отношении последнего введена процедура наблюдения. Также затронут вопрос, который долгое время вызывал неоднозначное разрешение на практике.

Речь идет о применении правил территориальной подсудности такого рода категории дел, когда имеется соглашение о ней между гражданином и банком. Физлицо может оспорить такое условие, если оно было включено в типовую форму договора.

Подобное условие может включаться в договор присоединения. Права потребителя в этом случае не нарушаются, только если гражданин мог заключить соглашение и без этого пункта.

Если же условие о подсудности не оспаривалось, оно действует и на день рассмотрения

дела судом.

Нет единого подхода и к решению вопроса о территориальной подсудности, когда обращается взыскание на заложенную по кредиту недвижимость, а также при уступке долга третьим лицам.

Относительно взаимности банками с гражданами дополнительных платежей, указывается следующее. В каждом случае надо устанавливать, за что именно банк берет деньги, т. е. за самостоятельную финансовую услугу или за стандартные действия, без которых нельзя заключить и исполнить договор. Незаконен лишь второй случай.

Заставлять заемщика страховать свою ответственность банк не вправе. Такой шаг со стороны гражданина должен быть только добровольным. Это же относится и к страхованию жизни и здоровья заемщика. При этом банки не вправе навязывать конкретную страховую компанию.

Все основания для досрочного расторжения кредитного договора - в законе. Соответственно, устанавливать договором иные основания (например, увольнение с работы, переезд в другую местность) банки не вправе. Если один из способов обеспечения кредита (залог, поручительство и т. п.) оказался недействительным или прекратился, то это не означает, что не действуют и другие.

Также разобраны иные вопросы (о прекращении поручительства, о снижении неустойки судом и т. п.).

Ф.Ф. АБРАМОВ, главный специалист-эксперт

**Дьэ кэргэн -
иитии кыһата**

«Оҕо — төрөппүт сиркилэтэ» диэн мээһэ нуруокка этил-либэт эбит.

1999 сыллаахха олунньу ыйга «Энсиэли» хаһыакка «Ырыа абыланар ылларбыт довордуулар» диэн ыстатыйабыр эдэркээн Нам училищетын студенын Ньургун Жирков туһунан суруйан турабын.

Ньургун доворунаан Дималыын Оҕо түүлбэтигэр ыалдьыттаан оҕолорго бэйэлэрин туһунан, ырыа кинилэр олохторугар төһө улахан оруоллаабын, кэрэ олоххо тардыһыларыгар күүс-көмө буоларын бэрт элбэҥи кэспээн барбыттар уонна Ньургун ырыа ыллаан оҕолорго бэлэттэбит. Онно көрбүтүм Ньургун сүрдээх эйбээс, сайаҕас санаалаабын, дууһата ырааһын, оҕолор, эдэр ыччат бэйэлэрин дойдуларын истинник таптыылларыгар, кыраларыттан ыраас тапталынан угуттанан Ийэ дойдуну эрэллээх туттааччылар буолан тахсалларыгар ис сүрээбиттэн бадарарын. Кини бэйэтин дойдутугар, Хамаҕаттагыгар таптала күүс-тэҥэ оҕолор өйдүүлэрин курдук бэрт элбэҥи сэлэргэбитэ.

Кини күнгө 1,5-2,0 сири оксон нэлэһитэрэ. Онон күүс-тээх үлэтинэн дьон сөүүүтүгэр-махтайыгытыгар сылдьара. Түбүктээх үлэтэ Улуу сэрии кэмигэр «Үлэҥ килбизинин иһин», В.И. Ленин төрөөбүтэ 100 сыла туолуутун бэлиэтээн «Килбизиннээх үлэтин иһин», «Үлэ ветерана» мэтээллэринэн бэлиэтэммитэ. Ону таһынан Николай Николаевич кэрэхсээнэр үлэтэ «Коммунистический үлэ ударника», «Социалистической куоталаһы кыттыылааҕа» знактарынан бэлиэтэммит. Бу бэлиэтэһиннэр Кривошапки Г.И. «Хамаҕаттам – мин дойдум» диэн кинигэттэн ылылын-на. Ийэтэ Елена Егоровна Кривошапкина эмиз колхоз, совхоз бастыҥ ыанныксыта этэ. Бу дьоннор сүрдээх сэмэй, үлэни өрө тутпут дьоннор эбит. Кинилэр үс оҕолоохторо. Улаханнара Михаил Николаевич Кострома пединститут бүтэрэн, история учууталын идэтин ылан, уһун сылларга 1-Хомустаах оскуолатыгар завучунан, директорунан үлэлээн оҕо бөҕөнү ииттэн таһаарда. Иккис оҕолоро Елена Николаевна педучилищени бүтэрэн үйэтин тухары Хамаҕатта оҕо саадыгар иитээччинэн үлэли сылдьар, үһүс оҕолоро Оль-

кэргэнэ Михаил Николаевич Нөмүгү биир ытыктабыллаах аҕыс оҕолоох ыал оҕолоруттан төрдүс оҕо. Ийэтэ билигин бар, 94 саастаах, Нөмүгү биир баар-суох ытык-мааны кырдыаҕа. Сүрдээх ырыаһыт, олонхот, сэхэнньит. Кини көрө-истэ өрөспүүбүлүкэ араас муннуктарыттан дьон бөгө кэлэр эбит, оннооҕор Францияттан тийэ кэлэн эмээксин ырыатын-тойугун истэн, магнитофонна устан барбыттар. Аҕата улуу сылгыһыт эбитэ үһү, 58 сааһыгар үлэ саамай үөһүгэр сылдан сылгытыттан дэҥнэнэн бу орто дойдуттан бараахтыыр, онно оҕолоро үксүлэрэ кыралаар. Аҕалара улуу сэрии кыттыылааҕа 1941 сыллаахха ынырыллан баран 1944 сыллаахха бааһыран эргиллэн кэлбит, «Германияны Кыайы иһин» мэтээллээх. Кэлээт да сылгыһыттаабыта. Бастыҥ үлэтин иһин САСР ВС Президиумун Бочуотунай грамотатынан наҕараадаламмыт.

Ийэлэрэ Мария Михайловна аҕалара Николай Егорович бу орто дойдуттан өлөн туоройуттан эмдэй-сэмдэй улаатан эрэр кырчачан оҕолорун тулайыахсыһаппакка, бэйэтэ хорсундук үлэлээн, ыаннык-

нэлэһийэ сытар, онон от сыта муннуларыгар саба бизэрэр, аны сөтүөлүүр бортуокалара дьэ-лэрин аныгар нэлэһийэ сытар, онон сайын аайы онно умсаахтанан, дуоһуйуохтарыгар дылы сөтүөлээн улааппыттар. Оҕолор сайын аайы күөх окко күөлэһийэ оонньоон сүөһүлэригэр ылы-туойа от оттуулар, айыл-да бизэрбит сири аһын дуоһуйа хомуйан кыһыҥгыга хаһааналлар. Кинилэр хайдах төрүөхтэриттэн тулалыыр эйгэлэрин кытта алтыһа улааппыттар. Туох барыта кинилэри интэриһиргэтэр. Оскуолаҕа үөрэнэ кириэхтэриттэн билигэ-көрүүгө тардыһылыра өссө күүһүрэр. Оҕолор детсадка, оскуолаҕа ылбыт кыра да кыайылыра төрөппүттэрин сүрдээбин үөрдөр. Онон хас биридии оҕолоро төрөппүттэрин үөрдэри элбэх билини сомсон ыларга оскуолаҕа наһаа үчүгөйдик үөрэммиттэр. Бу сайаҕас санаалаах, ыалды-тымсах ыал аана өрүү аһаҕас, оҕолор улаатан истэхтэрин ахсын доҕоттору-атастара элбиир, өрөбүллэргэ дьэ-лэ-рин иһэ ырыа-тойук, гитара умсулданнаах тыаһынан туолар. Соҕотох кыыстара Яна убайда-рын, быраатын, ийэтин, аҕатын

тапталларын билэн, кинилэр тапталларынан угуттанан дьыҥ-нээх дьоллоох оҕо сааһы билбитэ. Уонна тапталлаах кэргэн, ийэ буолар дьолу биллээ. Билигин кини сырдык олоҕун икки кыра көмүсчээнэрэ салгыыллар.

Олох салҕанар... Яна улахан кыһа Ая кыра эрдэбиттэн эбэлээх эһэтигэр иитиллэн олох кэрэ кырааскатын билэн улаатан эрэр. Кини Хамаҕатта саха-французскай оскуолатыгар туй-гундук үөрэнэн сэттис кылааһы бүтэрэн ахсыска табыста. Кини эмиз ийэтин курдук билер-көрөр дьоруура улахан буолан эмиз научнай үлэһэн дьарыктанар. Быйылгы үөрэх дьиһы-гар кини Ньургун Саха сиригэр хайдах үүнэрин, тылларын, буоһуруун икки сылы быһа кэтээн көрөн, үөрэтэн учууталын Петрова Азалия Ивановна көмөтүнэн «Открытие» диэн XVI Россия үөрэнээччилэрин научнай конференциялар кыттаан быйылгы үөрэх дьиһы-гар Ярославль куоракка баран кыттан кэллэ уонна үлэтэ П.Г. Демидов аатынан Ярославль государственной университет научнай конференция тэрийэр хамыһыйатыттан улаханньык сыаналанан Дипломунан наҕараадалан кэлбит. Бу

ИЛ ОЛОХТООХ САЙДАМ САЙАҔАС ЫАЛ

Онтон кини бииргэ төрөөбүт балта Яна Жиркова туһунан ахсынньы ый 1988 сыллаахха «Ленин суола» хаһыакка «Эдэр натуралистар конференциялара» диэн ыстатыйабыр бэлиэтэммит. Ис кирибэх көрүҥнээх, наһаа истинник мичээрди сылдьар, хап-харанан чоҕулуччу көрбүт кыра кыысчаан, үһүс кылаас үөрэнээччигэ Хамаҕаттаҕа наһаа натуралистар үлэлэрин туһунан дакылаат суруйан истээччилэри сөхтөрбүтүн. Яна оскуолаҕа кириэн инниттэн убайдарын батыһан пришкольной участкаҕа сылдьан үүнэһий хайдах үүнэрин кэтээн көрөр, үүнэһийлэри көрөр-истэр, харайар, сыыс отун ыраастаһар, уу кутуһар эбит. Ордук дыһаны, арбуһу, кабачогу уода. итии дойдуга үүнэр оҕуруот аһа хайдах биһиги тымны дойдубутугар үүнэрин сөвөн кэтээн көрөн суруйбут. Кини оскуолаҕа үөрэнэ кириэхтэриттэн күөх айылҕа дьыҥнээх доҕору буолбут, «Эдэр натуралистар» кулуубун салайааччытын Валерия Степановна Кривошапкина уҥа илииттэ буолар.

Онон бу оҕолорунан сылык-таатахха, төрөппүттэрэ сырдык, ыраас оҕолуу дууһалаахтара буолуо дии саныыр этим уонна кинилэри кытта көрсөн билсир улахан баам быйыл туолла.

Бу ил олохтоох сайдам, сайаҕас, ыалдытымсах ыал Хамаҕатта нэһилиэтин биир ытыктабыллаах киэн туттар ыала. Кырдык даһаны оҕолуу аһаҕас дууһалаах, ис-кирибэх сайаҕас дьоннору кытта көрсөт да, мин кинилэри хаһаангыттан эмэ билсэр кини курдук туохтан да иннибэккэ кэспэтин-ипсэтин бардыбыт.

Кинилэр туһунан сиһили анааран кэспир буоллахха, Елена Николаевна төрүкү Хамаҕатта нэһилиэтин оҕото. Аҕата Дьяконов Николай Николаевич «Кыһыл ылык» колхоз хоһуун үлэһитэ, кини от охсуутугар кини да иннигэр түһэрбэт, нуорматын 2-3 бүк аһара толоро. 1937 сыллаахха Стахановец аатын ылыбыта. Сэрии сылларыгар үлэ ыараханьгар, ырааҕар уонна кутталлааҕар мэлдьи кини сылдьар эбит. Ити курдук Моой үрэххэ тийэ таһаҕас таһытыгар хаста да сылдьыбыт. Сэрии кэһиттэн «Ленин» аатынан колхоз төһү үлэһитэ буолар. Кини хоннохтоох от охсоччунан сураһыра, суолаһиэ киэһинэн, ырааһынан.

га Николаевна үрдүк үөрэхтээх финансист, экономист.

Оҕолор үлэти төрөппүттэригэр уһаарыллан итиллэн тахсан, кыра эрдэхтэриттэн хайа баҕара, үлэҕэ бүтүрү сыһаннаах үлэти дьоннор буолан тахсыбыттар.

Елена Николаевна орто оскуоланы ситиһилээхтик үөрэнэн бүтэрэн баран Дьокуускайадагы педучилищени дьэсэд иитээччигэ үөрэбэр үөрэнэ кириэр, онно үөрэнэ сылдьан бүтэһик курсугар педпрактикатын Орджоникидзевскэй оройуонна Нөмүгү нэһилиэтин детсадыгар барар. Бу сыл Нөмүгүгэ эдэркээн уол Михаил Жирков армияттан сулуспалаан кэлэр. Бу сыл уоллаах кыыс бэйэ-бэйэлэрин сөпсөһөн, икки эдэр сүрэхтэр таптаһан 1974 сыллаахха ыал буолар улахан урууну тэрийэллэр. Манна дэриэбинэ дьонно бары күүлэйдэбиттэр. Бэрт элбэх үтүө-мааны алгыс тыллар этиллибиттэр. Бу алгыс тылларынан угуттанан эдэр дьон 39 сыл устата бииргэ олорон, түөрт оҕолонор, оҕолорун этэнгэ улаатыннартаан, атахтарыгар туруортанан, оҕолоро дьонно-сэргэбэ сирдэрбэт үтүө-мааны үлэһит дьон буолан табыстылар. Елена Николаевна

сыттаан атахтарыгар туруортаабыта. Оҕолор бары олоххо миэстэлэрин булан ким механизатор, ким легчик, ким учуутал. Бары ыал мааны аҕалара, ийэлэрэ буолбуттар.

Елена Николаевна ыал буолан баран Нөмүгүгэ биир сыл олорон, Елена төрөппүттэрэ ыарытылалларынан 1975 сыллаахха Хамаҕаттаҕа көһөн кэллэллэр. Еленалаах төрөппүттэрэ сымнаҕас суорданна, тэллэххэ сытан, кыыстаах күтүөккэ сымнаҕастык көрүллэн-харайыллан бу орто дойдуттан ыалдыан бараахтыыллар, аҕалара 1981, ийэлэрэ 1983 сыллаахха.

1975 сыллаахха Хамаҕатта нэһилиэгэр көһөн кэлбит эдэр ыаллар, билигин Хамаҕатта сис ыала буоллулар. Елена кэлээт да детсадка иитээччинэн үлэлээбитэ 40-ча сыл буолан эрэр, кэргэнэ механизаторунан үлэлээн кэллэ. Түөрт оҕолоннулар, үс уол, биир кыыс.

Елена Николаевна, Михаил Николаевич оҕолорун интэриэстэринэн олоҕор буолан, оҕолоро кэрэҕэ тардыһылыра күүс-тээх. Бу ыал тэлгэхэлэригэр сайын аайы сибэкки арааһын үүннэрэллэр, оҕурут аһын арааһын олоҕоллор. Тэлгэхэлэриттэн тахсаат да киэн хоһуна

тапталларынан угуттанан олоххо кэрэ сибэкки курдук үүнэн, чэчирээн испитэ. Кыратыттан билигэ-көрүүгө тардыһыта күүстэһинэн бииргэ үөрэнэр оҕолорун сөхтөрөрө. Сайынын пришкольной участкактан арахапта. Үүнэһийи кэтээн көрөн, чинчийэн үөрэтэн дакылаат суруйара кыра кылаастан саҕаламмыт, онон орто оскуоланы туйгундук үөрэнэн бүтэрээт СГУ БГФ отделениятыгар үөрэнэ кириэр. Университекка Яна бастыҥ үөрэнээччи буолан, кини тула эдэр ыччат өрүү тардыстара. Университет олоҕор актыбынайдык кыттар, араас меропритияларга, ону таһынан научнай үлэһэн дьарыктанан хас да дакылааттары суруйан научнай конференцияларга кыттан дакылааттара ис хоһооно диригинэн учуонайдар ортолоругар улахан сыанабылы ылан испит. Бу манньк эдэркээн киһи, үөрэ-көтө олоххо мичэ-эрдээн, икки атаһынан чингик олоххо үктэнэн иһэн эмискэ, сырдык тыһаа суол оһолуттан быстар... Оо, төрөппүттэригэр төһөлөөх ыарахан сүтүгү?

Яна 25 сааһыгар бу орто дойдуттан бараахтаабыт. Кини бу кылгас олоҕор, оҕо буолан төрөппүттэрин истин-иһирэх

Аяҕа улахан кыайы. Бу научнай үлэһэн дьарыктанарыгар эһэлээх эбээтин көмөлөрө улахан.

Улахан уоллара Ньургун училищени үөрэнэ сылдьан Өлөөнтөн үөрэнэ сылдьар табаарыһа каникулугар ханна да барар сирэ суоһун билэн төрөппүттэриттэн көнүлэтэн дьэтигэр аҕалар. Уол Володя Уодай диэн долган, кини ийэтэ өлөөхтөбүт, аҕата Өлөөнгө олоҕор. Онтон ылата уонча сыл аһар да Володя бу ыалтан арахпат, онон Ньургун төрөппүттэрин бэйэтин төрөппүттэрин курдук ылынан Хамаҕаттаҕа олохсуйар. Уол билигин кэргэннээх, икки оҕолоох, бу соторуаҕаҕа Хамаҕаттаҕа суох дьэрэкээн дьэ-ин туттан малаһынаабыт. Володя сүрдээх уус, дьонноругар сүрдээх дьэрэкээн сандалыны уһанан бэлэттэбит. Ылып-былыргыттан тарбахтарыгар таланааннаах уус дьоннор сире-сиринэн тайаан суон сураһыраллара, онон киниэхэ ити аат игэн саханы саха дэтэ турдун.

Ньургун Намнааҕы художественной академияны бүтэрэн Намнааҕы педколледжка өр сылларга иитэр үлэҕэ организаторунан үлэлээбитэ. Оттон билигин Намнааҕы иккис нөмөрдээх лицейгэ директорунан ананан ситиһилээхтик үлэли сылдьар. Ньургун Михайлович кэргэннээх, икки оҕолоох, Намнаа дьэ-лэ. Иккис уоллара Николай Намнаа эдэр ыччат ортоугар ырыаһытын билэр, эмиз сайаҕас кини, доҕор-атак элбээ, үрдүк үөрэхтээх национальнай культура учуутала, билигин Намнаа администрация култуура отдэлыгар кылаабынай специалиһынан үлэлиир. Үһүс уоллара Анатолий үрдүк үөрэхтээх юрист, Дьокуускайга үлэлиир.

Биллэн турар оҕолор олоххо ситиһиллэрэ төрөппүттэриттэн сарыадыан тахсар. Хас биридии төрөппүт оҕолоругар манньк сылаас тапталы биэрэллэрэ буоллар, сир ийэбит наһаа да чэчири сайдыа этэ.

Бүтээри туран Жирковтарга ийэ, аҕа таптала өссө күүһүр, тулалыыр эйгэтигэр сыдыа-айа, сандаара турдун. Эһигинэн холбур оҕостон хас биридии төрөппүт оҕолоругар сылаас тапталы игэрдин.

З.А. ТИХОЛОВА,
РФ үтүөлээх учуутала,
РФ Журналистарын сокуула,
чиһиэнэ,
Нам уллуһун Ытык кинигэ

ПРОЕКТ «АЙ.ТАЛ.КЫАЙ»

ПЛАН РЕАЛИЗАЦИИ ПРОЕКТА «АЙ.ТАЛ.КЫАЙ» НА 2013Г.

Автор и организатор проекта – Ядрихинская Матрена Андреевна, ответственный секретарь улусной КДН и ЗП МО «Намский улус», руководитель общественной организации «Школа здоровья и развития «Кэрэ олох» Намского улуса» (раб.тел.41-4-75, сот.8-984-104-48-62, 8-924-170-18-09). Работы принимаем в каб.100,207,208 здании Администрации МО «Намский улус» или через специалистов Администрации наслегов.

Срок реализации проекта: с 20 января до 22 ноября 2013г.

Желающие могут участвовать во всех этапах или выбрать один – два из них. Возраст участников с 7 до 30 лет по 4 категориям (1-4 классы, 5-8 классы, 9-11 классы и с 18-30 лет).

Мероприятия	Срок проведения	Место проведения
Проект «Ай.Тал.Кыай»: конкурсы по 7 этапам на тему «Дьоллоох ого саас» («Счастливое детство»): 1 этап: на авторское произведение стихов и рассказов. Подведение итога 5-6 апреля 2013г., награждение по итогам 1 этапа – 19.04.13г. на литературном вечере поэзии «Сырдык сыдыаай»; 2 этап: конкурс рисунков и декоративно – прикладных работ на раскрытие темы, содержания стихов и рассказов, победивших на 1 этапе проекта. Подведение итога 1-5 ноября 2013г., награждение по итогам 2 этапа – 22.11.13г. на втором Слете активистов трезвого здорового образа жизни «Мы – за счастливое детство»; 3 этап: фотокурс на раскрытие темы, содержания стихов и рассказов, победивших на 1 этапе проекта. Подведение итога 1-5 ноября 2013г., награждение по итогам 3 этапа – 22.11.13г. на втором Слете активистов трезвого здорового образа жизни «Мы – за счастливое детство»; 4 этап: конкурс чтцов на чтение стихотворений, победивших на 1 этапе проекта. Заявки принимаются до 15 октября, подведение итога до 29 октября, награждение по итогам 4 этапа – 22.11.13г. на втором Слете активистов трезвого здорового образа жизни «Мы – за счастливое детство»; 5 этап: конкурс на сочинение лучшей мелодии по стихотворениям, победившим на конкурсе 1 этапа проекта. Подведение итога 17-18 октября, награждение по итогам 5 этапа – 22.11.13г. на Слете активистов трезвого здорового образа жизни; 6 этап: конкурс короткометражных фильмов по рассказам, победившим на конкурсе 1 этапа. Подведение итога 15-16 ноября, награждение по итогам 6 этапа – 22.11.13г. на втором Слете активистов трезвого здорового образа жизни «Мы – за счастливое детство»; 7 этап: конкурс на исполнение песен, победивших на 3 этапе. Подведение итога 18-19 ноября, награждение по итогам 7 этапа – 22.11.13г. на втором Слете активистов трезвого здорового образа жизни «Мы – за счастливое детство».	20.01 - 10.04.13 10.04 - 01.11.13 10.04 - 01.11.13 10.04 - 15.10.13 10.04 - 15.10.13 10.04 - 14.11.13 20.10 - 15.11.13	с.Намцы, Центральная библиотечная ЦД им. А. Шестакова с.Намцы ЦД им. А. Шестакова с.Намцы ЦД им. А. Шестакова с.Намцы кинотеатр Сардаҕа с.Намцы кинотеатр Сардаҕа с.Намцы кинотеатр Сардаҕа
1) Лучшие стихи, рассказы, рисунки и фотографии будут внесены в книгу «Дьоллоох ого саас» (презентация книги будет 22.11.2013г. на втором Слете активистов трезвого здорового образа жизни), опубликованы в улусных и республиканских газетах и журналах, освещены по местному и республиканскому радио, отправлены на участие в республиканских конкурсах. По лучшим рисункам будут сделаны баннеры для оформления общественных мест, площадей, улиц с.Намцы и наслегов улуса. Лучшие короткометражные фильмы будут показаны по телевидению, использоваться в разных мероприятиях. Лучшие песни будут озвучены по местному и республиканскому радио, самая лучшая песня будет претендентом на Гимн КДН и ЗП МО «Намский улус».		

ПОЛОЖЕНИЕ улусного заочного конкурса рекламных роликов и короткометражных фильмов «Счастливого детства» проекта «Ай.Тал.Кыай»

Цель конкурса:
- развитие творческого таланта детей и молодежи;
- пропаганда и развития киноискусства;
- создание клуба любителей киноискусства.

Задачи:
- выявление, развитие и поддержка талантливых детей, молодежи;
- развитие самостоятельности и ответственности, позитивной социальной активности детей, подростков и молодежи;
- организация полезного досуга детей и молодежи;
- организация и проведение 6 этапа конкурса проекта «Ай.Тал.Кыай».

Организаторы:
- Улусная комиссия по делам несовершеннолетних и по защите их МО «Намский улус»,
- МКУ «Управления образования Намского улуса РС(Я)»,
- Управление культуры и духовного развития МО «Намский улус»,
- Управление спорта и молодежной политики МО «Намский улус»,
- Намский филиал «Нам» ГУ НВК «Саха».

Общественная организация «Школа здоровья и развития «Кэрэ олох» Намского улуса»,

Конкурс проводится в 4 возрастных категориях:

1 категория: учащиеся школ Намского улуса с 1-4 кл.
2 категория: учащиеся школ Намского улуса с 5-8 кл.
3 категория: учащиеся школ Намского улуса с 9-11 кл.

4 категория: молодежь до 30 лет Намского улуса, молодые семьи.

Сроки проведения конкурса:
- срок приема конкурсных работ до 14 ноября 2013г.
- подведение итогов 15-16 ноября 2013г.,

Заявки для участия в конкурсе принимаются до 14 ноября 2013г. по адресу с.Намцы, ул. Октябрьская, д.1, здание Администрации МО «Намский улус», каб. 100 (тел.41-5-01) и каб.207 (тел.41-7-00), факс 41-5-68 (приемная Главы улуса).

Требования к материалам конкурса:

- участники снимают свои авторские видеоролики и короткометражные фильмы на производство детей, победивших в 1 этапе конкурса лучших рас-

сказов на тему «Счастливого детства» проекта «Ай.Тал.Кыай» (выбор из 9 рассказов);

- на конкурс допускаются видеоролики, фильмы любого жанра и творческого решения. Приветствуется внедрение современных технологий (компьютерная, цифровая обработка, использование анимации);

- от каждого коллектива, участника принимаются видеоролик или фильм, записанный на отдельной кассете. Можно записать на мобильный телефон и сделать монтаж (количество не ограничено);

- к участию допускаются видеоролики и фильмы CD, DVD(формат avi);

- видеоролик должен быть записан в самом начале кассеты, кассета не должна иметь посторонних записей;

- фонограмма, титры или субтитры представляемого ролика и фильма должны быть выполнены на якутском или русском языке;

- продолжительность видеоролика до 3 мин., фильма до 40 минут;

- в заявке указать название видеоролика, фильма, данные автора, руководителя, название студии, образовательное учреждение, село, номер контактного телефона;

- видеоролики, фильмы, не соответствующие данным требованиям и ранее принимавшие участие, на конкурс не допускаются.

Подведение итогов конкурса видеороликов и короткометражных фильмов проводятся по следующим критериям:

- творчество-индивидуальность, оригинальность;
- раскрытие содержания рассказов. Сюжет выступления;
- техника выступления-сложность элементов, качество, синхронность звука;
- режиссура;
- доступность идеи для восприятия детьми.

Номинации:
- за лучшую режиссуру;
- за лучшую технологичность;

- за оригинальное воплощение идеи;
- за лучшую артистическую мужскую и женскую роль;
- за массовость участия детей в данной работе.

Подведение итогов осуществляется жюри (комиссией).

Критериями оценки является: соответствие представленных работ тематике конкурса, раскрытие темы, оригинальность, художественные качества работ.

В процессе подведение итогов проводятся показ конкурсных работ населению.

Награждение;

Все участники получают сертификаты участников, победители по категориям награждаются грамотами и призами.

Лучшие работы конкурса будут продемонстрированы в кинотеатре «Сардаҕа» и по каналу Намского филиала «Нам» ГУ НВК «Саха», отправлены на участие в республиканских конкурсах. Награждение состоится на 22 ноября 2013г. на Слете активистов трезвого здорового образа жизни «Мы – за счастливое детство».

По всем вопросам обращаться:

К Ядрихинской Матрене Андреевне, ответственному секретарю улусной КДН и ЗП МО «Намский улус», руководителю общественной организации «Школа здоровья и развития «Кэрэ олох» Намского улуса», автору и руководителю проекта «Ай.Тал.Кыай» по рабочему сот.тел.

8-984-104-48-62 и 8-924-170-18-09, элпочта: mare801@mail.ru или каб.208 Администрации МО «Намский улус».

Оргкомиссия

ПОЛОЖЕНИЕ улусного конкурса на лучшую мелодию «Счастливого детства» проекта «Ай.Тал.Кыай»

Цель конкурса:
- развитие творческого таланта детей и молодежи;
- создание общественного объединения молодых мелодистов.

Задачи:
- выявление, развитие и поддержка талантливых детей и молодежи;

- развитие творческого таланта, позитивной социальной активности детей и молодежи;
- формирование и пропаганда трезвого здорового образа жизни;

Организаторы:

- Улусная комиссия по делам несовершеннолетних и по защите их прав МО «Намский улус»,
- МКУ «Управления образования Намского улуса РС(Я)»,
- Управление культуры и духовного развития МО «Намский улус»,

- Центр досуга им. А. Шестакова с. Намцы;
- общественная организация «Школа здоровья и развития «Кэрэ олох» Намского улуса».

Конкурс проводится в 4 возрастных категориях:

1 категория: учащиеся школ Намского улуса с 1-4 кл.

2 категория: учащиеся школ Намского улуса с 5-8 кл.

3 категория: учащиеся школ Намского улуса с 9-11 кл.

4 категория: молодежь до 30 лет Намского улуса.

Сроки проведения конкурса:
- срок приема заявки до 15 октября 2013г.

- подведение итога 17-18 октября 2013г.

Заявки для участия в конкурсе принимаются до 15 октября 2013г. по адресу с.Намцы, ул. Октябрьская, д.1, здание Администрации МО «Намский улус», каб. 100 (тел.41-5-01) и каб.207 (тел.41-7-00), факс 41-5-68 (приемная Главы улуса) или в Администрациях наслегов по месту жительства.

Условия конкурса:

Каждый участник может прислать на конкурс мелодию, сочинившую на любое понравившееся стихотворение 1 этапа конкурса (выбор из 12 стихов). Каждый из участников может предложить одну или несколько песен.

Заявки принимаются на носителях: CD, мини-диск, флеш – накопитель. В заявке указать: ФИО, возраст, класс и образовательное учреждение, село, номер контактного телефона, название стихотворения и данные автора.

Подведение итогов осуществляется жюри (комиссией).

Критериями оценки являются: творческая индивидуальность, оригинальность, лучшее раскрытие темы и содержания, композиция, выразительность, эмоциональное воплощение идеи.

Награждение:

Все участники получают сертификаты участников, победители по категориям награждаются грамотами и призами.

Награждение производится в торжественной обстановке 22 ноября 2013г. на слете активистов трезвого здорового образа жизни «Мы – за счастливое детство» результаты конкурса публикуются в газете «Энсиэли».

Оргкомиссия

ПОЛОЖЕНИЕ улусного конкурса детского и молодежного творчества «Счастливого детства» проекта «Ай.Тал.Кыай»

Цель конкурса:
- развитие творческого таланта детей и молодежи;
- создания улусного общественного объединения юных художников и мастеров;
- формирование и пропаганда трезвого здорового образа жизни.

Задачи:
- выявление, развитие и поддержка талантливых детей посредством изобразительного искусства;

- формирование гражданской позиции современных школьников и молодежи, их духовных и культурных ценностей;
- привлечение детей, состоящих на учете КДН и ЗП, ПДН и внутришкольном учете, к изобразительному искусству и выявление, развитие их талантов;
- пропаганда лучших творческих работ посредством организации выставок и издания книги, -сформирование бесплатной базы рисунков, по общественно – значимой тематике, для создания макетов социальной рекламы и их распространения;

- по лучшим работам изготовление баннеров для оформления улиц, общественных мест с.Намцы и наслегов улуса;
- внесение лучших работ в книгу «Дьоллоох ого саас» (презентация книги в ноябре месяце 2013г. на втором Слете активистов трезвого здорового образа жизни «Мы – за счастливое детство»);

- организация и проведение 2 этапа конкурсов проекта «Ай.

Тал.Кыай».

Организаторы:

- Улусная комиссия по делам несовершеннолетних и по защите их прав МО «Намский улус»,

- МБОУ ДОД «Намская детская школа искусств им. З.П.Винокурова»,

- Управление по спорту и молодежной политике,

- общественная организация «Школа здоровья и развития «Кэрэ олох» Намского улуса»

Конкурс проводится в 4 возрастных категориях:

1 категория: учащиеся школ Намского улуса с 1-4 кл.

2 категория: учащиеся школ Намского улуса с 5-8 кл.

3 категория: учащиеся школ Намского улуса с 9-11 кл.

4 категория: молодежь до 30 лет Намского улуса.

В конкурсе могут принять участие все желающие в возрасте с 7 до 30 лет, согласные с условиями конкурса.

Сроки проведения конкурса:
- срок приема конкурсных работ до 1 ноября 2013г.

- подведение итогов 1-5 ноября 2013г.

Заявки для участия в конкурсе принимаются до 1 ноября 2013г. по адресу с.Намцы, ул. Октябрьская, д.1, здание Администрации МО «Намский улус», каб. 100 (тел.41-5-01) и каб.207 (тел.41-7-00), факс 41-5-68 (приемная Главы улуса) или в Администрациях наслегов по месту жительства.

Конкурс проводится по номинациям:

- живопись;
- графика;
- декоративно-прикладные работы.

Требования к творческим работам:

На конкурс принимаются работы, выполненные в различных техниках: карандаш, фломастер, гуашь, акварель, пастель, гравюра, аппликация, батик и т.д., отвечающие целям и задачам конкурса.

Формат работ - не менее (А4), 20х30 см (А3) и не более 50х60 см, с паспорту.

Принимаются работы, выполненные на раскрытие темы и содержания стихов и рассказов конкурса «Дьоллоох ого саас», победивших в 1 этапе проекта «Ай.Тал.Кыай». Работы принимаются в оформленном виде (паспорту).

Работы, не соответствующие данным требованиям и ранее опубликованные, на конкурс не допускаются.

Каждая работа сопровождается следующими данными:

Фамилия, имя; полный возраст, образовательное учреждение, село, контактный телефон. Обязательно указать названия произведения и автора (стихотворений, рассказов).

Подведение итогов осуществляется жюри (комиссией).

Критериями оценки являются: соответствие представленных работ тематике выбранных произведений, победивших в 1 этапе проекта «Ай.Тал.Кыай», раскрытие их темы и содержания, композиция, выразительность, эмоциональность, оригинальность, художественные качества работ, возраст авторов.

В процессе подведение итогов устраиваются выставки конкурсных работ.

Работы, ранее участвовавшие на конкурсах и выставках, участие не принимают.

Награждение:

Все участники получают сертификаты участников, победители по категориям награждаются грамотами и призами.

Награждение производится в торжественной обстановке 22 ноября 2013г. на слете активистов трезвого здорового образа жизни «Мы – за счастливое детство». Результаты конкурса публикуются в газете «Энсиэли».

Оргкомиссия

ПОЛОЖЕНИЕ улусного конкурса фотографий «Счастливое детство» проекта «Ай.Тал.Кый»

Цель конкурса:
- развитие творческого таланта детей и молодежи;
- создания улусного любительского фотоклуба.

Задачи:
- выявление, развитие и поддержка талантливых детей посредством фото искусства;
- формирование у школьников и молодежи нравственных, духовных и культурных ценностей;
- привлечение детей, состоящих на учете КДН и ЗП, ПДН и внутришкольном учете, к фото искусству, компьютерным технологиям и выявление, развитие их талантов;
- пропаганда лучших творческих работ посредством организации выставок и издания книги, -сформирование бесплатной базы фотографий, по общественно – значимой тематике, для создания макетов социальной рекламы и их распространения;
- по лучшим работам будут изготовлены баннеры для оформления улиц, общественных мест с.Намцы и наслогов улуса;
- внесение лучших работ в книгу «Дьоллоох ого саас» (презентация книги в ноябре месяце 2013г. на втором Слете активистов трезвого здорового образа жизни «Мы – за счастливое детство»);
- формирование и пропаганда трезвого здорового образа жизни;
- организация и проведение 3 этапа проекта «Ай.Тал.Кый». Организаторы:
- Улусная комиссия по делам несовершеннолетних и защите их прав МО «Намский улус»,
- МБОУ ДОД «Намская детская школа искусств им. З.П.Винокурова»,
- Управление по спорту и молодежной политике,
- фотостудия «Кодак» ИП

«Софронов И.П.»;
- общественная организация «Школа здоровья и развития «Кэрэ олох» Намского улуса».

Конкурс проводится в 4 возрастных категориях:
1 категория: учащиеся школ Намского улуса с 1-4 кл.
2 категория: учащиеся школ Намского улуса с 5- 8кл.
3 категория: учащиеся школ Намского улуса с 9-11 кл.
4 категория: молодежь до 30 лет Намского улуса.

В фотоконкурсе могут принять участие все желающие в возрасте с 7 до 30 лет, согласные с условиями фотоконкурса.

Сроки проведения конкурса:
- срок приема конкурсных работ до 1 ноября 2013г.
- подведение итогов 1 -5 ноября 2013г.

Заявки для участия в конкурсе принимаются до 1 ноября 2013г. по адресу с.Намцы, ул. Октябрьская, д.1, здание Администрации МО «Намский улус», каб.207 (тел.41-7-00), факс 41-5-68 (приемная Главы улуса), детскую школу искусства или в Администрациях наслогов по месту жительства.

Требования к творческим работам:
На конкурс принимаются фотографии, выполненные на раскрытие темы и содержания стихов и рассказов конкурса «Дьоллоох ого саас», победивших в 1 этапе конкурсов проекта «Ай.Тал.Кый».

Допускается обработка фотографий, направляемых на фотоконкурс с помощью компьютерных программ (графических редакторов, фоташоп). Различное применение ретуши, подчеркивающий авторский замысел, допускается.

Фотоработы принимаются в распечатанном и оформленном виде. Формат работ - не менее А 4, 20х30 см (А3), должны сопровождаться цифровыми файлами. Файлы с фотографиями представляются к формату JPG и не должны превышать 10 Mb. Если

для пересылки фото, участник уменьшил размер файла, то рекомендуется сохранить оригинал для возможной дальнейшей полиграфической печати фотографии.

Работы, не соответствующие данным требованиям и ранее опубликованные, на конкурс не допускаются.

Каждая работа сопровождается следующими данными: фамилия, имя; полный возраст, образовательное учреждение, село, контактный телефон. Обязательно указать названия произведения и автора (стихотворений, рассказов).

Подведение итогов осуществляется жюри (комиссией).

Критериями оценки являются: соответствие представленных работ тематике выбранных произведений, победивших в 1 этапе проекта «Ай.Тал.Кый», раскрытие их темы и содержания, композиция, выразительность, оригинальность, креативность, художественные качества работ.

В процессе подведение итогов устраиваются выставки конкурсных работ.

Работы, ранее участвовавшие на конкурсах и выставках, участие не принимают.

Награждение:
Все участники получают сертификаты участников, победители по категориям награждаются грамотами и призами.

Награждение производится в торжественной обстановке 22 ноября 2013г. на Слете активистов трезвого здорового образа жизни «Мы – за счастливое детство». Результаты конкурса публикуются в газете «Энсиэли».

Оргкомиссия

ПОЛОЖЕНИЕ улусного конкурса чтецов «Счастливое детство» проекта «Ай.Тал.Кый»

Цель конкурса:
- развитие творческого таланта детей и молодежи;
- создание клуба любителей дикторского мастерства.

Задачи:
- выявление, развитие и поддержка талантливых детей;
- развитие творческого таланта, позитивной социальной активности детей и молодежи;
- формирование гражданской позиции современных школьников и молодежи, их духовных и культурных ценностей;
- повышение уровня читательской культуры учащихся;
- привлечение детей, состоящих на учете КДН и ЗП, ПДН и внутришкольном учете, к дикторскому мастерству, выразительному чтению и выявление, развитие их талантов;
- развитие выразительного чтения, дикторского и исполнительского мастерства;
- формирование и пропаганда трезвого здорового образа жизни;
- организация и проведение 4 этапа проекта «Ай.Тал.Кый».

Организаторы:
- Улусная комиссия по делам несовершеннолетних и по защите их прав МО «Намский улус»,
- МКУ «Управление образования Намского улуса РС(Я)»,
- Управление культуры и духовного развития МО «Намский улус»,
- Центр досуга им. А. Шестакова с.Намцы;
- общественная организация «Школа здоровья и развития «Кэрэ олох» Намского улуса».

Конкурс проводится в 4 возрастных категориях:
1 категория: учащиеся школ Намского улуса с 1-4 кл.
2 категория: учащиеся школ Намского улуса с 5- 8кл.
3 категория: учащиеся школ Намского улуса с 9-11 кл.
4 категория: молодежь до 30 лет Намского улуса.

В конкурсе могут принять участие все желающие в возрасте с 7 до 30 лет, согласные с условиями конкурса.

Сроки проведения конкурса:
- срок приема заявки до 22 октября 2013г.
- подведение итогов до 5 но-

ября 2013г.

Заявки для участия в конкурсе принимаются до 22 октября 2013г. по адресу с.Намцы, ул. Октябрьская, д.1, здание Администрации МО «Намский улус», каб. 100 (тел.41-5-01) и каб.207 (тел.41-7-00), факс 41-5-68 (приемная Главы улуса) или в Администрациях наслогов по месту жительства.

Условия конкурса:
- участники читают стихи авторов, победителей 1 этапа проекта «Ай. Тал. Кый» (выбор всего из 12 стихов);
- каждый участник может выразительно читать любое стихотворение по выбору (количество не ограничено);
- исполнение стихов могут быть индивидуальными или в составе нескольких участников;
- могут использоваться любые технические средства;
- в заявке указать ФИО, возраст, класс и образовательное учреждение, село, номер контактного телефона, название стихотворения и данные автора;
- чтение стихов, не соответствующих данным требованиям, на конкурс не допускаются.

Номинации:
· за креативность;
· за оригинальность идеи.

Подведение итогов осуществляется жюри (комиссией).

Критериями оценки являются: творческая индивидуальность, оригинальность, лучшее раскрытие темы и содержания, композиция, выразительность, эмоциональное воплощение идеи.

Награждение:
Все участники получают сертификаты участников, победители по категориям награждаются грамотами и призами.

Награждение производится в торжественной обстановке 22 ноября 2013г. на слете активистов трезвого здорового образа жизни «Мы - за счастливое детство» результаты конкурса публикуются.

Оргкомиссия

Иллэн кэм – кылаакка тэн

Наммыт улууһугар кэрэ миэстэлэр да бааллар, дьон сынньалангы тэрийэр үлэһит да дьон-нордоохпут.

1975 сыллаабы Хатырык оскуолатын бүтэрбиттэр үйэбит орто омурданын туолубут. Бииргэ үөрэммит пенсиялаах «кыргызтарбын» Наммыт улуунун биир кэрэ көстүүлээх туристической базатыгар «девичник-тии» барыабын дьэн угуйдум. Дьонкума Хайатыгар, норуокка аата «Песчаная Гора» дьэн базага Намга олозор кысыгыт эрдэттэн сакаастаһан барар буоллубут. Сиэнэрин көрөр, ынах ыан үүт туттарар солото суох эбээлэр нэһиэлэ кизһэ өттүгэр эрэ көнүллөтөн биэрэккэ муһуннубут. Кэбээйиттэн кэлбэтэвэр буолбут кысыгыт алдас биир уолбутун ыгыран кабиһэн «сына быһыһыгар былчархайдаах» бардыбыт.

Бэрт эйбэстик кэпсэтэн, барыбытын арыаллаан икки моторканын барабыт дьэн айаммыт сирдытгэрэ быһаардылар. Юрий Петровичтаах биэрэктэн уу сэлээнчиктэрин кэтэрдэн балайда айаннаан дыгыһантан үрдүк очуостаах мыраан анныгар тигистибит. Аара айаннаан иһэн көрдөхкө, өрүс кытытыгар сынньанааччылар балааккалар хойуутук кэчигирээбиттэр. Бачча элбэх кэли киһи биһиги Эллиэнэбит кытылыгар сынньана кэлэр эбит дуу дьэн соһуйа көрдүбүт.

Мыраан кытытыгар отуу уотун оттубут ырыа-тойук аргыстаах хампааньналар, тириллир мурун тыастаах балааккалар кэккэлэспиттэр. Волейбол ооньуур сетката көстөр. Эчи хаарыаны, сиеттэритин кытта бу кырылас кумааха кэлэн ооньуобут киһи дьэн ботур-ботур кэпсэтэбит. Үрдүк мыраан кирилизин сорохпутун соһо былаастаан, сорохпутун саниэбит эстиэр диэри күлэ-күлэ кэннит-

ДЬОНКУМА ХАЙАТЫГАР

тэн анһан мырааммыт үрдүн буллубут. Оо, Сахабыт сирин айылҕата, кизһээнни көстүүтэ наһаа да кыраһыабай! Күһүнгү халлаан ардахтаары ыанһыйан аҕай турара мыраан үрдүттэн ытыс үрдүгэр уурбут курдук ырылыччы көстөрө. Энсиллэр Элиэнэ өрүспүт килэйдэр-халайдар да аргый устар. Хойуу былыт ханнык дэриэбинэ үрдүгэр ардахтыыра көстөн турара, чабылған уотунан чыпчахайдыра, этин этэн лүһүгүрэтэрэ, бэс ойуур туймаардар сыта урукку үйэ оҕолорун өмүтүннэрдэ. Күн кытара кыһан киирэн эрэр сарданалара эдэр саасытын санатан кубарыйбыт издэспитигэр кыһа оонньоото. Ол курдук абыһах мүнүүтэ иһигэр айылҕа уларыйар көстүүтэ ардах ибиирдээн үүтээммитигэр кутулан киирдибит. Бырааһынныктыгы тардылыбыт иһиттээх-хомуостаах сып-сылаас тыыннаах дьыэзэ киирэн айан сылаага таайан, түүн үөһэ буолан аччыктабыһытын дьэ биллибит. Ыл мааны ийэлэрэ, көмүс эбээлэрэ, кыргызтар барахсаттар астаруөллэрэ тардыллан остуолбут хотойорунан туолла.

Үүтээммитигэр сынньанан, хонон аһарга бары барыта барар эбит. Тимир оҕох, оттор мас, иһэр уу, газ плитата, электрической плитка, аһыыр иһит-хомуос, оннооҕор дезинфекциялыыр раствор, аныгы сымнаҕас матырыйаалынан тириллибит наара ороннор, муостаҕа тыатаабы тиригэ тэлгэммит, музыкальнай центр, долбуурга ааҕар кинигэлэр кэккэлэспиттэр. Сынньанан барбыт ыалдыттар хаартыскалаах альбомнар, махтал тылларын суруйбут баҕа санаалаах халыг кинигэлэрэ киһи болдомтотун тардар.

Остуоруйаҕа суруллар ойуур дьыэтин курдук, сиідэс сабылаах туннук оҕолордоох дьыэ күһүнгү харана, сылаас хооньугар суулланан иһидибит.

Юрий Петрович, Альбина Петровна Ермолаевтар 2008 сыллаахха Граф Бизэргиттэн 17 км тэйиччи турар Дьонкума Хайатын анныгар муус, хаар оноһуктарга улуус иһинэн конкурс тэрийбиттэр. Дьон бөҕөтө кыттан сүргэлэрин көтөхпүтүтэр. Туризмынан дьарыгырарга куустэригэр күүс, санааларыгар санаа эбиллибит. Ол сайын балааккалары туруоран, күн уотуттан хаха тутан бэйэтин моторканын табаарыстарын таһааран сынньаппыт. Дьон истиһэ-истиһэ кэлэн сынньанар, сөгүөлүүр, балыктыр буолбуттар. Тэрээһиннээхтик сынньанан баҕалаахтар өрүс

үрдүгэр турар кэрэ көстүүлээх, элбэх балыктаах хомолоох, бэс чаҕада турар базаны ордоруохтара дьэн санааттан ол дьыл күһүнүттэн сынньалан дьыэлэрин тутан киирэн барбыттар. Биир үлэһиттэр дьыэлэрэ, бааньнык, икки миэстэлээх гараас, түөрт үүтээнниги тутуулаах сынньанар дьыэ. Маны таһынан смотровой, оҕо ооньуур, волейболлуур площадккалар бааллар.

Сезоннара сана дьыл быраһынньыгыттан саҕаланар. Сынньанааччылар кыһын муус сыыртан хатааһылыллар, бааньныктаналлар, муус аннынан балыктылар, спортингна санан ыталлар, бураанынан хатааһылыллар, катокка хангылыллар. Элиэнэ мууһа хамсаан ыраастаныр диэри бөхтөрүн-сыыстарын ыраастаналлар, базаларын сангардынал-

лар. Сайынгы-күһүнгү сезон бэс ыйыттан муус туруор диэри үлэлиир. Күһүөрү отонһуттар уонна балыксыттар кэллэлэр.

Көрсүспэтэхпит ыраатан, дьыэ таһынаабы сонун-нуомас кэпсэтэн күө-дьаа буолан биһигэ эрэ бэриллибит бириэмэ-битин туһанан өрүһүспүттүү оскуолааҕы сылларбыт ырыларын ыллаан, араас түгэннэри ахтыһан күммүт ойбутун билбэккэ хааллыбыт. Оскуолаҕа үөрэнэ сылдьан биһиги олус эйэлээх, түмсүүлээх кылаас эҕитит. Уус-уран көрүүлэргэ өрүү бастаылар кэккэлэригэр сылдьарбыт. Ол курдук кэрэ куоластаах ырыаһыттар, имигэс үнкүүһүттэр, бастын спортсменнар оскуола чиеһин көмүсүүллэрэ.

Куорат кыргызтара сиэнэрин көрөөрү, тыа эбээлэрэ ынахтарын ыары сэтгэ чааска төттөрү Графптыт Бизэргин моторканын тэлээрдэн буллубут. Биэрэктэн Аппааныга диэри сатыы кэллибит. Сорохпут уута кэһиллэн, үксүбүт нухарыйан ылбаккабыт, ситэри олоро түспэтэхпиттэн дэлби кыйаханныбит. Саас ылан иһэриттэн, биир иллэн күнү туруорсубатахпыттан сонһуйан ылыбыт. Аны түмсэр да буолаахха, күнүскү өттүгэр онороорун дьэн быһаарыстыбыт.

Аппааны суолуттан куоратчыттар соҕуруу, аҕаарбыт хоту хайыскаларга арахсан сана үүнэр күнү көрсө айанга турунубут. Ардах табыгыраабыт суолугар кимизэх эрэ сана ситиһиллэрдээх, үөрүүлээх, түһүүлээх-тахсылаах олох салҕанар суола тыргыйдаҕа... Дьоллоох буолун, кыргызтар!

Күн-дьыл аһан, сааһырыт сана анаарытан, кэнники: «Хата ол кэрэ сиргэ баран кэлбипит» - дьэн аныгы үйэ эбээлэрэ мобильнайынан төлөпүөннээн махтаналлар.

Надежда СОРОПОВА, Хатырык

АДМИНИСТРАЦИЯ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «САЛБАНСКИЙ НАСЛЕГ» ОБЪЯВЛЯЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО ПРЕДЛОЖЕНИЯ О ЦЕНЕ АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ АВТОТРАНСПОРТНОГО СРЕДСТВА:

Сведения о порядке участия в аукционе и подведении итогов аукциона

Аукцион проводится в форме торгов, открытых по форме подачи предложений по цене пакета акций в соответствии с требованиями Федерального Закона Российской Федерации «О приватизации государственного и имущественного имущества» от 21.12.2001 г. № 178-ФЗ и Положением об организации продажи государственного или муниципального имущества на аукционе, утвержденным постановлением Правительства Российской Федерации от 12 августа 2002 г. № 585 (с изменениями и дополнениями), (далее – Положение).

Информация об имуществе:

№ лота	Наименование имущества, год вып.р.г. знак	Марка	Начальная цена (руб.) с НДС	Задаток (руб.)	Шаг аукциона (руб.)
1	Автомобиль легковой	УАЗ-220694 - 04	137000	20550	6850

Раценка устанавливается на основании отчета независимого расценщика

- организатор аукциона: Администрация МО «Салбанский наслег»;

- оплата приобретаемого покупателем транспортного средства производится одновременно в течение семи дней со дня проведения аукциона.

- заявки на участие в аукционе принимаются с 17.09.2013 г. по 17.10.2013 г. с 9-00 час. До 18-00 час. По адресу: с. Хонгор-Бие, ул. Е.Ларионова, 12, тел./факс. 24-7-16, эл.почта: salban_adm@mail.ru - для участия в аукционе претендент представляет продавцу (лично или через своего полномочного представителя) заявку по утвержденной продавцом форме;

1. Платежный документ, с отметкой банка плательщика об исполнении платежа для подтверждения перечисления претендентом установленного

Администрация МО «Салбанский наслег»
Республика Саха (Якутия)
ИНН 1417001440
КПП 141701001
р/с № 4020481090000000290
БИК 049805001
л/с 33000170011

Банк: ГРКЦ НБ РС (Я) Банка России г. Якутск
Вид платежа: **Задаток на участие в аукционе**

Аукцион проводится 14.10.2013 г. в 11-00 час. По адресу: Намский улус, с. Хонгор-Бие ул. Е. Ларионова 12;

• Номер телефона, местонахождение продавца и комиссии: Намский улус, с. Хонгор-Бие, ул. Е.Ларионова 12 8(41162) 24-7-16;

• Шаг аукциона составляет 5 % от начальной цены продажи имущества;

• Претенденты могут ознакомиться с иными сведениями по продаже транспортного средства по адресу: Намский улус с. Хонгор-Бие, ул. Е.Ларионова 12, тел./факс 24-7-16;

• Договор купли-продажи заключается в течение 10 дней со дня проведения аукциона.

• До подписания договора купли-продажи транспортное средство должно никому не продано, не подарено, не заложено, не обременено правами третьих лиц, в споре и под арестом (запрещением) не состоять;

• Победителем аукциона признается участник аукциона, предложивший наибольшую

Глава МО «Салбанский наслег» Новиков А.Х.

ЗАЯВКА

« _____ » _____ 2013 г.

Изучив извещение об открытом по форме подачи предложений о цене аукцион по продаже транспортного средства

(фирменное наименование, организационно-правовая форма юридического лица, ф.и.о. физического лица, данные паспорта)

Юридический адрес _____
Фактический адрес _____
Телефон _____
Факс _____
Адрес электронной почты _____

(место и дата государственной регистрации, номер регистрационного свидетельства,

номер и дата лицензии на осуществление деятельности)

Заявляет о своем намерении принять участие в указанном аукционе и представляя все необходимые документы, обязуется:

1). Соблюдать установленный законодательством Российской Федерации порядок проведения аукциона, а также условия, установленные организатором аукциона;

2). В случае признания победителем аукциона в установленный срок заключить муниципальный контракт на куплю-продажу транспортного средства.

3). Документы и сведения согласно требованиям аукциона прилагаются.

(подпись заявителя)

Руководитель МП

Сберегательные программы:

Наименование программ	Годовая ставка %	Минимальный срок, месяц	Пополнение
«Срочный»*	12	1	-
«Универсальный»	14	3	+
«Пенсионный»	16	3	+
«Перспективный»	18	6	+
«Практичный»	20	9	+
«Годовой»	22	12	+
«Бархатный сезон»**	24	12	+
«Золотая копилка»	26	18	+
Ежемесячный доход***	28	24	-

*Не более 500 000 руб.

**Пайщикам старше 60 лет.

***Открытие от 150 000 руб., снятие процентов ежемесячно.

Необходимые документы: паспорт гражданина РФ и ИНН.

- Надежность вложений гарантируется ФЗ №190 от 24.07.2009 г.,

Вступительные взносы - обязательный паевой взнос - 200 рублей

(при выходе из кооператива возвращается).

Фонд развития - 300 рублей (при выходе из кооператива не возвращается)

КПК «АЛЬФАКРЕДИТ» - лидер России-2013! Золото рейтинга в РФ.

Продаю жилой 2-х этажный дом по адресу ул. Ком. Винокурова 2/2
Тел. 89142899296, 89142260319

2 ыйдаах сибиинньэ оҕолорун атылыбын. Сыаната кэпсэтинэн. Тиэрдэн бизэрэбин.
Тел. 25-3-05, 89640764787.

Считать недействительным паспорт 98 07 № 070391 от 22. 10. 2007 ТП УФМС России по РС(Я) на имя Семенова Юрия Денисовича.

Продаю частный дом с. Намцы 700 тыс. руб. (торг). Продаю ГАЗ - 3102 (волга) 80 тыс. руб. (торг).
Тел. 89141077299, 89142392364, 89241703926.

Ыанар ынах уонна уулаах тыһаас атылыбын.
Тел. 25-6-10.

В электрохозяйство с. Намцы ОАО «Намкоммунтеплоэнерго» требуется на постоянную работу электрик (техник-электрик). Требования: профильное профессиональное образование, навыки и опыт работы. Зарплатная плата от 15000 рублей в месяц. Справки по телефону 41646 или по адресу ул. Чернышевского, 78 кабинет № 14, отдел кадров.

Продаются квартиры: 2-х комнатная по ул. Октябрьской и 3-х комнатная в 4-х квартирном доме по ул. Аммосова (с гаражом на 2 а/м).
Тел 89148285322.

Продаю а/м. УАЗ 2005 г.в. Двигатель (сотка), карбюратор (усилен). Цена 130 тыс. руб. (торг).
Тел. 89241718550.

3 хостоох дьиз атылыбын.
Тел. 89841175779.

Распродажа стройматериалов. Фанера, межкомнатные двери, линолиум.
Обр. по тел. 89142788757.

Об Акции «Собираемся в школу».

С 16 сентября по 16 октября 2013 г. проводится Акция «Собираемся в школу» в поддержку остро нуждающихся многодетных, малоимущих семей и детей из семей в социально-опасном положении.

Пункты приема школьных принадлежностей, теплых вещей: 1) Центр социально-психологической поддержки молодежи,

С 23 по 25 сентября 2013 г. в поликлинике с. Намцы платный приём врача УЗИ высшей категории из Якутска на современном УЗИ аппарате экспертного класса с доплером и цветным картированием. УЗИ сердца, сосудов головного мозга, сонных и позвоночных артерий, сосудов нижних конечностей, сосудов почек, органов брюшной полости, малого таза женщин, предстательной железы, щитовидной и молочных желёз.
Предварительная запись по тел: 8-914-220-92-17

Наши адреса в г. Якутске:

- пр. Ленина 3/1, офис 405, тел. 32-54-62;
- ул. Каландрашвили 29 (остановка «Айхал»), тел. 26-26-39;
- ул. Ойунского 3, оф. 505 (здание «Бизнес Центра»), тел. 26-26-49;

Офисы в улусах:

- Среднеколымск 8 (411-56) 41-5-73, 8-924-765-02-28
- Таатта 8 (411-52) 42-1-91, 8-914-294-14-81
- Олекминск 8 (411-38) 44-1-94 8-924-765-02-29
- Нюрба 8 (411-34) 2-46-30, 8-924-865-96-65
- Нерюнгри 8-924-765-39-77
- Н.Бестях 8 (411-43) 47-4-91, 8-924-368-42-38
- Чурапча 8-924-871-17-88
- Булгунньахта 8-924-861-57-63
- Амма 8-924-592-10-64
- Покровск 8-924-867-45-85
- Намцы 8-924-760-79-10
- Ленск 8-924-597-30-88

Для субъектов малого и среднего предпринимательства!!!

Администрация МО «Намский улус» объявляет отбор на получение субсидии субъектов малого и среднего предпринимательства муниципальных поселений предусматривающие софинансирование с местного бюджета на муниципальную целевую программу «Развитие предпринимательства на МО «Намский улус» на 2009-2013 гг.», на следующие мероприятия:

1. Для предпринимателей, работающих в МО «Партизанский наслег»: по направлению «Поддержка местных товаропроизводителей в сельских населенных пунктах».

2. Для предпринимателей, работающих в МО «Ленский наслег»: по направлению «Поддержка социально значимых услуг в сельских населенных пунктах».

3. Для предпринимателей, работающих в МО «Хатын-Арынский наслег»: по направлению «Поддержка социально значимых услуг в сельских населенных пунктах».

4. Для предпринимателей, работающих в МО «Бетюнский наслег»: по направлению «Предоставление грантов начинающим субъектам малого предпринимательства».

5. Для предпринимателей, работающих в МО «Модутский наслег»: по направлению «Поддержка социально значимых услуг в сельских населенных пунктах»; «Поддержка местных товаропроизводителей в сельских населенных пунктах».

6. Для предпринимателей, работающих в МО «Хатырыкский наслег»: по направлению «Поддержка местных товаропроизводителей в сельских населенных пунктах».

7. Для предпринимателей, работающих в МО «Хомустахский 2 наслег»: по направлению «Поддержка местных товаропроизводителей в сельских населенных пунктах».

8. Для предпринимателей, работающих в МО «Искровский наслег»: по направлению «Поддержка социально значимых услуг в сельских населенных пунктах».

9. На создание туристических комплексов на территории перспективных туристско-рекреационных кластеров.

10. Среди образовательных учреждений имеющих лицензию на оказание образовательной деятельности в области общего среднего специального (дополнительного) образования на организацию массовых программ обучения и повышения квалификации.

Обязательное требование на участие в отборе: ходатайство глав муниципальных образований поселений.

За информацией и перечнем необходимых документов для участия в отборе обращаться в каб. 301, здание администрации МО «Намский улус», тел. 41-267. Документы принимаются со дня опубликования в течении 10 календарных дней. Документы поданные после указанного срока, к рассмотрению не будут допущены.

